

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ DEA

Утяганов Ільдар Рашитович

Науковий керівник: к.е.н., доц. Криклій Олена Анатоліївна

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку
України»

Одним із важливих напрямків аналізу економічної ефективності діяльності банку є аналіз економічної ефективності його продуктів. Він дозволяє виявити занадто витратні та, відповідно, недостатньо ефективні банківські продукти і визначити можливі шляхи оптимізації їх собівартості.

Метою даного дослідження є обґрунтування доцільності використання методу Data Envelopment Analysis (DEA, аналіз середовища функціонування) для аналізу економічної ефективності банківських продуктів.

Існує достатньо велика кількість підходів до визначення економічної ефективності банківських продуктів. Зокрема, І.О.Лютий [1] розглядає її відповідно до беззбитковості банківських продуктів, тобто доходи від їх продажу мають бути вищими від витрат. О.Є. Сєдих [2] розглядає ефективність банківських продуктів як відповідність трьом важливим критеріям: дохідності, конкурентоспроможності, а також забезпечення прийняттого рівня ризику.

У результаті узагальнення наведених вище та інших підходів до розуміння поняття «економічна ефективність банківських продуктів», нами зроблено висновок, що її доцільно розглядати з позиції відповідності критеріям досягнення максимально можливого рівня прибутковості за умов дотримання допустимого рівня ризику і оптимальної структури витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією даного продукту.

Традиційний підхід до трактування економічної ефективності банківських продуктів як співвідношення прибутку та витрат банківського продукту [2] характеризується рядом недоліків, зокрема:

- дослідження не повного спектру вхідних ресурсів, які використовуються для виробництва і реалізації банківського продукту;

- аналіз не враховує особливості та умови діяльності організаційних одиниць банку, що призводить до зниження якості дослідження;
- аналіз не враховує бізнес-процеси створення та реалізації банківських продуктів, що призводить до викривлення результатів аналізу;
- аналіз не дозволяє зробити висновки щодо можливих шляхів оптимізації банківських продуктів.

Тому доцільним для аналізу економічної ефективності банківських продуктів вважаємо використання банками методу DEA. Відповідно до нього, процедуру аналізу економічної ефективності банківських продуктів можна представити у вигляді послідовності наступних етапів (рис. 1).

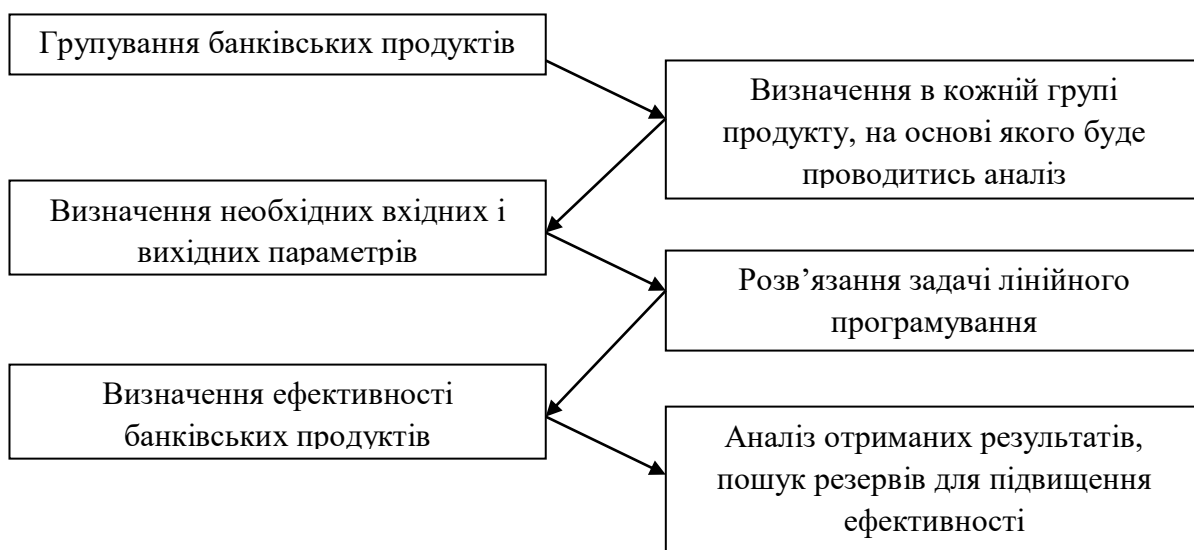

Рисунок 1 – Аналіз економічної ефективності банківських продуктів з використанням методу DEA

Основним недоліком використання даного методу є необхідність використання достатньо значної інформативної бази, яка формується, переважно, з даних управлінського обліку.

В якості вхідних параметрів для аналізу ефективності банківських продуктів можуть використовуватись показники діяльності банку, які характеризують наступні види витрат банку, пов'язані з:

- залученням банком ресурсів, а також перерозподілом їх між різними структурними одиницями;

- створенням та забезпеченням функціонування матеріально-технічної бази;
- забезпеченням процесів підтримки діяльності банку (наприклад юридична підтримка, IT-підтримка та ін.);
- оплатою праці співробітників банку.

Використання методу DEA для аналізу економічної ефективності банківських продуктів характеризується наступними перевагами:

- дослідження більшої кількості вхідних параметрів, що призводить до підвищення точності аналізу;
- урахування особливостей бізнес-процесів банку;
- урахування особливостей структурних одиниць у процесі аналізу ефективності банківських продуктів;
- можливість на основі інформації, отриманої в результаті, виявити можливі шляхи для підвищення ефективності банківських продуктів.

Отже, враховуючи сутність методу DEA, а також його переваги та недоліки, можна зробити висновок про доцільність використання цього методу банками для аналізу економічної ефективності банківських продуктів.

Утяганов, І.Р. Аналіз ефективності банківських продуктів з використанням методу DEA [Текст] / І. Р. Утяганов ; наук. кер. Криклій О.А. // Творчий пошук молоді - курс на ефективність : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (19 лютого 2013 р.). – Хмельницький: Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, 2013. – С. 261-263.